

پژوهش‌های حسابداری مالی
سال هشتم، شماره چهارم، پیاپی (۳۰)، زمستان ۱۳۹۵
تاریخ وصول: ۱۳۹۴/۱۰/۶
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱/۳۰
صص: ۱۷-۳۶

اهمیت محیط اطلاعات داخلی برای اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

محمدعلی آقایی*، حسن حسنی^{۱*}، زینب اسدی***

* دانشیار حسابداری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

aghaeim@modares.ac.ir

** کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

h.hassani13@yahoo.com

*** کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

z.asadi90@yahoo.com

چکیده

در پژوهش حاضر، تأثیر محیط اطلاعات داخلی بر اجتناب مالیاتی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بررسی شده است. شاخص‌های مورد استفاده برای سنجش اجتناب از پرداخت مالیات، نرخ مؤثر مالیاتی دفتری، نرخ مؤثر مالیاتی نقدی و نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت هستند. نمونه آماری شامل ۱۲۲ شرکت از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس تهران است که طی سال‌های ۸۷ تا ۹۳ بررسی شده‌اند. نتایج نشان داد بین سرعت اعلان سود و هر سه معیار استفاده‌شده برای اجتناب از پرداخت مالیات، رابطه معناداری وجود ندارد. از طرفی، بین دقت پیش‌بینی سود مدیران و اجتناب از پرداخت مالیات رابطه مثبت مشاهده شد، این رابطه مثبت نشان می‌دهد که پایین‌بودن دقت پیش‌بینی سود مدیران، فعالیت اجتناب از پرداخت مالیات شرکت را کاهش می‌دهد و مدیران شرکت‌ها می‌توانند با سرمایه‌گذاری در سیستم‌های اطلاعاتی شرکت‌های تحت مدیریت خود، کیفیت اطلاعات داخلی را بهبود بخشند؛ زیرا اطلاعات داخلی با کیفیت به شرکت اجازه می‌دهد به‌جای پیگیری فرصت‌های یکباره مخاطره‌آمیز، فرصت‌های اجتناب از مالیات بلندمدت‌تر و منافع پایداری به دست آورند.

واژه‌های کلیدی: اجتناب مالیاتی، نرخ مؤثر مالیاتی، کیفیت اطلاعات داخلی، دقت پیش‌بینی سود.

۱- نشانی مکاتباتی نویسنده مسؤول: تهران، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده اقتصاد و مدیریت، گروه حسابداری.

مقدمه

مدیران مسئول تصمیم‌گیری‌های راهبردی و انجام برنامه‌ریزی‌های عملیاتی شرکت هستند. به دلیل ایجاد تغییرات سریع و رقابت شدید در محیط کسب و کار، راهبردهای متنوعی که مدیران اتخاذ می‌کنند، تعیین‌کننده آینده شرکت است و در نتیجه نقش مهمی بر روی ارزش آتی شرکت دارند. یکی از این تصمیمات بسیار مهم مدیریتی، اجتناب از مالیات است. فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات به ابزارهای صرفه‌جویی مالیات گفته می‌شود که منابع را از دولت به سهامداران انتقال و ارزش بعد از مالیات شرکت را افزایش می‌دهد [۱۸]. منظور از اجتناب مالیاتی، تلاش به منظور کاهش مالیات‌های پرداختی است. در واقع اجتناب از مالیات، نوعی استفاده از خلاءهای قانونی در قوانین مالیاتی در جهت کاهش مالیات است [۳۰].

کیفیت تصمیم‌گیری مدیران، سهامداران و سایر استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی و حسابداری، وابسته به اطلاعات به دست آمده از سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری است. سیستم‌های اطلاعاتی فرایند تجاری شرکت را در داخل زنجیره ارزش و در کل سازمان، یکپارچه و خودکار می‌کند. سیستم‌های اطلاعاتی محیط اطلاعات داخلی شرکت را با افزایش شفافیت عملیات در میان قسمت‌های مختلف آن بهبود می‌بخشد، در نتیجه منجر به بهبود تصمیم‌گیری‌های مدیریتی می‌شود [۱۷، ۲۶]. همان‌طور که اطلاعات داخلی با کیفیت، بر تصمیم‌گیری مدیران تأثیر مثبتی دارد، اطلاعات داخلی با کیفیت می‌تواند کیفیت تصمیمات مرتبط با مالیات را نیز افزایش دهد. گالیمور و لابرو [۲۲] بیان می‌کنند درک نتایج اجتناب مالیاتی شرکت مستلزم در نظر گرفتن نقش

کیفیت محیط اطلاعاتی داخلی شرکت در حمایت از نتایج اجتناب مالیاتی شرکت است. آن‌ها کیفیت اطلاعات داخلی را قابلیت دسترسی، مفید بودن، قابلیت اطمینان، صحت و دقت، کمیت و میزان علامت‌دهی اطلاعات، نحوه دریافت، ایجاد و گسترش و انتقال اطلاعات در یک سازمان تعریف کردند. نظریه تصمیم^۱ بیانگر این مطلب است که کیفیت اطلاعات برای چنین تصمیماتی، به تأثیر آن بر کیفیت تصمیمات و نتایج آن‌ها استوار است. بنابراین، توانایی شرکت در اجتناب مالیاتی به احتمال زیاد از کیفیت اطلاعات به‌منظور تصمیمات برنامه‌ریزی مالیاتی متأثر می‌شود. بدون داشتن اطلاعات خوب، فرصت‌های کاهش مالیات نادیده گرفته می‌شود و هماهنگی برنامه‌ریزی مالیاتی در میان قسمت‌های مختلف شرکت مشکل می‌گردد؛ بنابراین ریسک مالیاتی افزایش می‌یابد و مستنداتی که شرکت به مأموران و ممیزان مالیاتی ارائه کرده است، مورد پذیرش آن‌ها قرار نمی‌گیرد.

علی‌رغم اینکه پژوهش‌های متعددی راجع به اجتناب مالیاتی در ایران صورت گرفته است و این پژوهش‌ها مستندات دربارۀ صرفه‌جویی مالیات شرکت‌ها، که از فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات ناشی می‌شود، فراهم کرده‌اند، اما محیط اطلاعات داخلی شرکت در پژوهش‌های مربوط به اجتناب مالیاتی صورت گرفته در ایران بررسی نشده است. لذا، هدف اصلی این پژوهش مطالعه تأثیر محیط اطلاعات داخلی شرکت بر اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

^۱ Decision theory

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

تعاریف متفاوتی از اجتناب از پرداخت مالیات از سوی پژوهشگران ارائه شده است. رگو [۳۳] اجتناب از پرداخت مالیات را به عنوان استفاده از روش‌های برنامه‌ریزی مالیاتی که به‌طور قانونی، پرداخت مالیات بر درآمد شرکت را کاهش می‌دهد، تعریف کرده است. اجتناب از پرداخت مالیات به‌عنوان کاهش مالیات آشکار هر ریال از سود قبل از مالیات تعریف شده است [۲۵]. فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات به‌طور متداول به ابزارهای صرفه‌جویی مالیات مربوط می‌شود که منابع را از دولت به سهامداران انتقال می‌دهد؛ بنابراین ارزش بعد از مالیات شرکت افزایش می‌یابد [۱۸]. پاسترناک و ریکو [۳۰] اجتناب از پرداخت مالیات را استفاده قانونی از نظام مالیاتی برای منافع شخصی، به‌منظور کاهش مقدار مالیات قابل پرداخت به‌وسیله ابزارهایی که در خود قانون است، تعریف کرده‌اند.

ادبیات حسابداری مدیریت استدلال می‌کند که اطلاعات داخلی با کیفیت منجر به تصمیم‌گیری بهتر مدیریت خواهد شد [۲۸]. اطلاعات داخلی با کیفیت از طریق فراهم‌کردن اطلاعات به موقع از وضعیت مالی شرکت برای مدیریت و حذف موانع بین چرخه‌های حسابداری تصمیم‌گیری مدیران را بهبود می‌بخشد [۱۲]. محیط اطلاعات داخلی با کیفیت نشان‌دهنده فرایند معاملات تجاری استاندارد و متمرکز، زمان چرخه گزارشگری کوتاه‌مدت، اطلاعات جامع و یکپارچه از قسمت‌های مختلف و موقعیت جغرافیایی آن‌هاست. یک شرکت با اطلاعات داخلی با کیفیت، به‌موقع به اطلاعات دقیق و درست و همچنین افزایش شفافیت اطلاعات داخلی دسترسی دارد. کسب

اطلاعات و یکپارچه‌کردن آن‌ها در یک محیط اطلاعات داخلی با کیفیت بیشتر است [۲۷].

همان‌طور که اطلاعات داخلی باکیفیت تأثیر مثبتی بر تصمیم‌گیری مدیران دارد، اطلاعات داخلی باکیفیت می‌تواند کیفیت تصمیمات مرتبط با مالیات را نیز افزایش دهد. گالیمور و لابرو [۲۲] استدلال می‌کنند توانایی یک شرکت برای اجتناب مالیاتی مؤثر به‌وسیله محیط اطلاعات داخلی باکیفیت بهتر می‌شود، زیرا محیط اطلاعات داخلی باکیفیت، دستیابی به اطلاعات و یکپارچه‌کردن آن‌ها را تسهیل می‌کند. در دسترس‌بودن اطلاعات لازم برای کارکرد (کارایی) مالیاتی در شرکتی که اطلاعات در قسمت‌های مختلف پراکنده شده است، مستلزم داشتن سیستم مناسب برای گزارشگری مالی و مدیریتی است [۱۵]. مستندسازی و جمع‌آوری اطلاعات از قسمت‌های مختلف برای پشتیبانی از انطباق مالیاتی ممکن است بسیار زمان‌بر باشد. گالیمور و لابرو [۲۲] بیان می‌کنند شرکت‌هایی با محیط اطلاعات داخلی باکیفیت می‌توانند در موقعیت بهتری برای اقدام مؤثر در جهت فرایند مستندسازی اسناد و مدارک مالیاتی و شناسایی راحت‌تر معاملاتی که مزیت مالیاتی ایجاد می‌کند، قرار بگیرند. از این‌رو، شرکتی با اطلاعات داخلی باکیفیت توانایی اجتناب مالیاتی بیشتر دارد.

گالیمور و لابرو [۲۲] استدلال می‌کنند زمانی که شرکت راهبردهای فرار مالیاتی را ارزیابی می‌کند، اطلاعات در دسترس در طول فرایند تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی مالیاتی عامل مهمی است. آن‌ها بیان می‌کنند فرض کنید دو شرکت «الف» و «ب» وجود دارند که هر دو آن‌ها نرخ مؤثر مالیاتی پایین دارند، در حالی که شرکت «الف» نسبت به شرکت «ب» دارای اطلاعات داخلی باکیفیت بالاتری است.

اساسی در مورد نتایج نهایی راهبردهای خاص اجتناب مالیاتی و افزایش دشواری پیش‌بینی طیف گسترده‌ای از نتایج بالقوه مالیاتی، توانایی برنامه‌ریزی مالیاتی شرکت را کاهش دهد [۲۲]. گالبریث [۲۱] نشان داد زمانی که بی‌اطمینانی بیشتری وجود دارد، اطلاعات بیشتر باید به‌وسیله تصمیم‌گیرندگان در طی انجام کار به‌منظور دستیابی به یک سطح معین از عملکرد تولید شود. یکی از راه‌هایی که شرکت‌ها می‌توانند با بی‌اطمینانی مقابله کنند، این است که ظرفیت تولید اطلاعات خود را به‌وسیله سرمایه‌گذاری در سیستم‌های اطلاعات داخلی افزایش دهند [۲۱].

چن حال و موریس [۱۴] شواهدی ارائه کردند که درک سودمندی اطلاعات در محیط نامطمئن بالاتر است. بیک و همکاران [۱۱] دریافتند شرکت‌هایی که بیشتر در معرض بی‌اطمینانی نسبت به بدهی مالیاتی خود هستند، به احتمال زیاد برای اینکه بتوانند این موضوع را حل کنند، اقدام به خرید مشاوره از کارشناسانی می‌کنند که اطلاعات بیشتری دارند. بنابراین، اطلاعات می‌تواند نقش مهمی در اجتناب مالیاتی برای شرکت‌هایی که با بی‌اطمینانی بیشتری روبه‌رو هستند، ایفا کند.

اجتناب مالیاتی یکی از مباحث مهمی است که در زمینه مالیات مطرح است، از این‌رو پژوهشگران زیادی در جهان، رابطه بین اجتناب مالیاتی و عوامل مختلف را سنجش کرده‌اند که در ادامه به پژوهش‌های انجام‌شده در این خصوص اشاره می‌شود.

گالیمور و لابرو [۲۲] به بررسی اهمیت محیط اطلاعات داخلی برای اجتناب مالیاتی در کشور آمریکا طی سال‌های ۱۹۹۴ تا ۲۰۱۰ پرداختند. آن‌ها به‌منظور سنجش کیفیت محیط اطلاعات داخلی از ۴ متغیر سرعت اعلان سود، دقت پیش‌بینی سود توسط

شرکت «الف» با تکیه بر اطلاعات باکیفیت بالای خود به‌منظور حمایت از تصمیم‌گیرندگان و مستندسازی برای مقامات مالیاتی، می‌تواند به نرخ مؤثر مالیات پایین دست یابد، در نتیجه شرکت در یک وضعیت مالیاتی با ریسک خیلی پایین‌تری قرار می‌گیرد. از سوی دیگر، توانایی شرکت «ب» برای مستندسازی معقول راهبرد مالیاتی خود، از طریق کیفیت پایین اطلاعات داخلی تحت تأثیر قرار می‌گیرد و احتمال اینکه گزینه‌های اجتناب مالیاتی شرکت «ب» از سوی مقامات مالیاتی رد شود، نیز بالاست. بنابراین، شرکت «ب» نسبت به شرکت «الف» از ریسک مالیاتی بیشتری برخوردار است. بنابراین، شرکت‌هایی با اطلاعات داخلی باکیفیت‌تر اطمینان بیشتری در ارائه اطلاعات خود دارند، اطلاعات بهتر از تصمیمات مالیاتی آن‌ها حمایت می‌کند و توانایی مستندسازی بهتر برای مقامات مالیاتی را فراهم می‌آورد. به علاوه، اطلاعات داخلی با کیفیت به شرکت اجازه می‌دهد فرصت‌های اجتناب از مالیات بلندمدت و با منافع پایداری را به دست آورند [۳۰].

مطابق با دیدگاه اطلاعاتی، کارکرد اصلی حسابداری ارائه اطلاعات و در نتیجه کاهش بی‌اطمینانی است. بنابراین، آنچه میزان کیفیت داده‌های حسابداری را تعیین می‌کند، توان داده‌های حسابداری در کاهش بی‌اطمینانی است. بی‌اطمینانی در حسابداری مفهوم بسیار مهمی است؛ زیرا نخست اینکه مشکل ذاتی همه تصمیم‌گیری‌هاست و دوم اینکه اصل بنیادی و نیاز اصلی جست‌وجوی اطلاعات، وجود بی‌اطمینانی است [۱۶]. بی‌اطمینانی در شرکت، توانایی مدیران برای تصمیم‌گیری را با مشکل روبه‌رو می‌کند. این امر می‌تواند از طریق ایجاد فرصت‌های مالیاتی مبهم و ایجاد شک و تردید

بود، استفاده کردند. همچنین، از معیارهایی همچون نرخ مؤثر مالیاتی بر مبنای استانداردهای حسابداری، نرخ مؤثر مالیاتی نقدی و اختلاف بین درآمد دفتری و درآمد مشمول مالیات استفاده نمودند. نتایج پژوهش نشان داد بین طرح‌های تشویقی پاداش مدیران مالیاتی با نرخ مؤثر مالیاتی محاسبه‌شده بر اساس استانداردهای حسابداری رابطه منفی و معنادار وجود دارد، اما بین طرح‌های مذکور با سایر معیارهای استفاده‌شده ارتباط ضعیفی وجود دارد. پژوهشگران در توجیه نتایج به دست آمده، بر این باورند که مدیران فعال در امور مالیاتی شرکت‌ها با مشوق‌هایی سروکار دارند که در صورت کاهش هزینه مالیات گزارش شده در صورت‌های مالی محقق خواهد شد.

چن و همکاران [۱۳] در پژوهشی تحت عنوان «اجتناب مالیاتی شرکت‌ها و عدم شفافیت اطلاعات مالی شرکت»، مستقیم تأثیرات اجتناب مالیاتی بر روی محیط اطلاعاتی شرکت را بررسی و با استفاده از معیارهای چندگانه اجتناب مالیاتی، به این نتیجه رسیدند بین اجتناب مالیاتی شرکت و عدم شفافیت شرکت ارتباط مثبت وجود دارد. نتایج بیانگر این بود که فعالیت‌های اجتناب مالیاتی شرکت این امکان را فراهم می‌کند که مدیران از سیاست‌های شرکت در جهت منافع خود بهره‌برداری کنند.

ویلسون [۳۷] در مطالعه خود به ارائه مدلی برای پیش‌بینی فرار مالیاتی با استفاده از ویژگی‌های خاص شرکت پرداخت. یافته‌های وی نشان داد در شرکت‌هایی که اقدام به فرار از پرداخت مالیات می‌کنند، تفاوت بین درآمد مشمول مالیات قطعی شده و سود مشمول مالیات ابرازی بیشتر است و این شرکت‌ها از رویه‌های گزارشگری مالی متهورانه‌تری استفاده می‌کنند. علاوه بر این، شرکت‌هایی که اقدام به

مدیریت، نقاط ضعف کنترل‌های داخلی و تجدید ارائه بدون خطا و عمدی استفاده کردند. نتایج پژوهش‌ها نشان داد، توانایی شرکت‌ها برای اجتناب از پرداخت مالیات متأثر از کیفیت محیط اطلاعات داخلی آن‌هاست و شرکت‌هایی که دارای کیفیت اطلاعات داخلی بالاتری هستند، از نرخ مؤثر مالیاتی پایین‌تری برخوردارند. همچنین، در شرکت‌هایی که اطلاعات نقش مهمی دارد، تأثیر کیفیت اطلاعات داخلی بر اجتناب مالیاتی این شرکت‌ها قوی‌تر است. نتایج پژوهش آن‌ها بیانگر این بود شرکت‌هایی که در بی‌اطمینانی محیطی بیشتری فعالیت می‌کنند، اطلاعات داخلی باکیفیت، منافع بیشتری را در جهت کمک به کاهش نرخ مؤثر مالیاتی نصیب آن‌ها می‌کند. همچنین، نتایج نشان داد اطلاعات داخلی با کیفیت به شرکت‌ها اجازه می‌دهد بدون کاهش ریسک راهبردهای مالیاتی خود، نرخ مؤثر مالیاتی پایینی را به دست آورند.

بالاکریشنان و همکاران [۱۰]، به این موضوع پرداختند که آیا رویه‌های جسورانه مالیاتی، شفافیت گزارشگری مالی شرکت را کاهش می‌دهد یا نه. این پژوهشگران از معیار عدم تقارن اطلاعاتی، کیفیت سود و خطای پیش‌بینی تحلیلگران به عنوان معیار شفافیت گزارشگری مالی شرکت استفاده کردند. نتایج پژوهش نشان داد که راهبرد جسورانه مالیاتی شفافیت گزارشگری مالی شرکت را کاهش می‌دهد. همچنین مدیران در شرکت‌های با رویه‌های جسورانه مالیاتی تلاش می‌کنند مسأله شفافیت را با افزایش سطح افشای مالیاتی کاهش دهند.

آرمسترانگ و همکاران [۹] در پژوهشی به تبیین مشوق‌های مؤثر بر برنامه‌ریزی مالیاتی پرداختند. افراد مذکور، از یک مجموعه داده اختصاصی که حاوی اطلاعات مربوط به طرح‌های پاداش به صورت جزئی

فرار مالیاتی می‌کنند، بازده‌های مثبت و غیرعادی بیشتری را نشان می‌دهند.

دیاتی دیلمی و همکاران [۷] به بررسی رابطه بین راهبرد تجاری شرکت و سطح اجتناب مالیاتی در بازه زمانی ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۰ پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد زمانی که اجتناب مالیاتی بر مبنای نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت سنجیده می‌شود، میان راهبرد تجاری شرکت و نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت رابطه معنادار وجود دارد. بر این اساس، شرکت‌هایی که به دنبال حداقل کردن هزینه‌ها هستند، نسبت به شرکت‌هایی که به دنبال فرصت رشد بیشتر و نوآوری در تولید هستند، از اجتناب مالیاتی پایین‌تری برخوردارند. همچنین نتایج نشان داد زمانی که اجتناب مالیاتی بر مبنای نرخ مؤثر مالیاتی دفتری سنجیده می‌شود، میان راهبرد تجاری شرکت و نرخ مؤثر مالیاتی دفتری رابطه معنادار وجود ندارد.

پورحیدری و همکاران [۵] به بررسی تأثیر اجتناب از پرداخت مالیات بر شفافیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰ پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که فعالیت‌های برنامه‌ریزی مالیاتی، شفافیت گزارشگری مالی شرکت را کاهش می‌دهد. به عبارت دیگر، می‌توان گفت که فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات مستلزم پنهان‌کردن حقایق و معاملات پیچیده است که بر محیط اطلاعاتی شرکت تأثیر منفی می‌گذارد و باعث کاهش شفافیت گزارشگری مالی شرکت می‌شود.

بهارمقدم و امینی‌نیا [۳] به بررسی رابطه بین تمرکز مالکیت و جسورانه‌بودن مالیات در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۰ پرداختند. آن‌ها از درصد مالکیت

بزرگترین سهامدار به عنوان معیار تمرکز مالکیت و نرخ مؤثر مالیاتی به عنوان معیار جسورانه‌بودن مالیات استفاده کردند؛ به این صورت که هرچه نرخ مؤثر مالیاتی کمتر باشد، یعنی شرکت رویه‌های مالیاتی جسورانه‌تری را دنبال می‌کند. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد هرچه تمرکز مالکیت بالاتر باشد، شرکت‌ها در اتخاذ رویه‌های مالیاتی کمتر جسورانه عمل می‌کنند که احتمالاً به دلیل تمرکز مالکیت بالای دولتی است و فرضیه اجتماعی و سیاسی را تأیید می‌کند.

پورحیدری و سروستانی [۴] به شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر مدیریت مالیات پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد از بین ویژگی‌های خاص شرکت، اندازه شرکت به‌طور منفی نرخ مؤثر مالیاتی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. همچنین بین نسبت بدهی، شدت سرمایه‌گذاری در موجودی کالا و شدت سرمایه‌گذاری در دارایی ثابت با نرخ مؤثر مالیاتی رابطه‌ای مثبت و معنادار مشاهده شد. با وجود این، نتایج پژوهش بیان‌کننده آن بود که بین فرصت‌های رشد و عمر شرکت با نرخ مؤثر مالیاتی رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین نتایج گواه آن بود که مالکیت نهادی به‌طور منفی نرخ مؤثر مالیاتی شرکت‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

حساس‌یگانه و گل‌محمدی [۶] به بررسی نرخ مؤثر مالیات و ویژگی‌های شرکت پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد نرخ مؤثر مالیات به نرخ قانونی نزدیک است، همچنین این نرخ در هر صنعت تقریباً یکسان است، ارتباط منفی میان نرخ مؤثر مالیات با اندازه شرکت و سودآوری، همچنین ارتباط مثبتی میان نرخ مؤثر مالیات با اهرم مالی وجود دارد، ولی میان نرخ مؤثر مالیاتی با شدت سرمایه‌گذاری و ساختار مالکیت ارتباط معنادار وجود ندارد.

باباجانی و عبدی [۲] رابطه بین حاکمیت شرکتی و سود مشمول مالیات شرکت‌ها را بررسی کردند. برای این منظور، از برخی از معیارهای مهم حاکمیت شرکتی شامل درصد اعضای غیرموظف در ترکیب هیأت‌مدیره، دوگانگی وظایف مدیر عامل و سهامداران نهادی استفاده شد. نتایج پژوهش بیانگر عدم تفاوت معنادار بین میانگین درصد اختلاف سود مشمول مالیات ابرازی و قطعی در گروه شرکت‌هایی که معیارهای حاکمیت شرکتی را دارا بودند، با گروه شرکت‌هایی که معیارهای حاکمیت شرکتی را دارا نبودند.

فرضیه‌های پژوهش

پرسش اساسی این پژوهش این است که آیا کیفیت اطلاعات داخلی شرکت باعث افزایش اجتناب مالیاتی می‌شود یا نه. در این پژوهش به پیروی از گالیمور و لاپرو [۲۲] از دو شاخص سرعت اعلان سود و دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت برای اندازه‌گیری کیفیت اطلاعات داخلی و از سه شاخص نرخ مؤثر مالیاتی نقدی، نرخ مؤثر مالیاتی دفتری و نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت برای اندازه‌گیری اجتناب مالیاتی استفاده شده است که تعریف عملیاتی آن‌ها در قسمت تعریف متغیرهای پژوهش ارائه شده است. بنابراین به‌منظور پاسخ به پرسش پژوهش و به‌پشتوانه مبانی نظری موجود، فرضیه‌های زیر بیان شده‌اند:

فرضیه اصلی ۱: سرعت اعلان سود بر اجتناب مالیاتی شرکت‌ها اثرگذار است.

فرضیه فرعی ۱-۱: سرعت اعلان سود بر نرخ مؤثر مالیاتی نقدی اثرگذار است.

فرضیه فرعی ۱-۲: سرعت اعلان سود بر نرخ مؤثر مالیاتی دفتری اثرگذار است.

فرضیه فرعی ۳-۱: سرعت اعلان سود بر نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت اثرگذار است.

فرضیه اصلی ۲: دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت بر اجتناب مالیاتی شرکت‌ها اثرگذار است.

فرضیه فرعی ۲-۱: دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت بر نرخ مؤثر مالیاتی نقدی اثرگذار است.

فرضیه فرعی ۲-۲: دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت بر نرخ مؤثر مالیاتی دفتری اثرگذار است.

فرضیه فرعی ۳-۲: دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت بر نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت اثرگذار است.

روش پژوهش

این پژوهش بر حسب هدف، کاربردی است؛ چرا که هدف این پژوهش توسعه دانش در یک حوزه خاص یعنی اجتناب مالیاتی است. همچنین، این پژوهش از لحاظ ماهیت، توصیفی - همبستگی است، زیرا پژوهشگر در این نوع پژوهش‌ها به دنبال ارزیابی ارتباط بین دو یا چند متغیر است. پژوهش حاضر از نوع پس‌رویدادی (با استفاده از اطلاعات گذشته) است که بر اساس اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران و گزارش هیأت‌مدیره به مجمع عمومی انجام گرفت. این روش برای انجام پژوهش‌هایی به‌کار می‌رود که پژوهش‌گر در جست‌وجوی علت یا علل روابط معینی است که در گذشته رخ داده و تمام شده است. بنابراین، این نوع طرح پژوهش از روایی بیرونی بالایی برخوردار است [۸]. داده‌های مورد نیاز در بخش ادبیات پژوهش از کتب، مجلات تخصصی فارسی و لاتین، مقالات، رسانه‌ها و در مواردی از پژوهش‌های انجام‌شده مرتبط استخراج شد (روش

شرکت‌هایی در نمونه قرار می‌گیرند که سود قبل از مالیات آن‌ها از سال ۱۳۸۷ تا سال ۱۳۹۳ مثبت باشد. بنابراین، شرکت‌هایی که شرایط پیش‌گفته را ندارند، خارج از نمونه آماری پژوهش محسوب می‌شوند. با توجه به این شرایط، در نهایت تعداد ۱۲۲ شرکت انتخاب شدند که داده‌ها و اطلاعات مالی آن‌ها در تجزیه و تحلیل‌های صورت‌گرفته استفاده شد.

مدل‌ها و متغیرهای مورد استفاده در پژوهش

برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل‌های ارائه‌شده گالیمور و لاپرو [۲۲] و روش OLS استفاده شده است.

برای آزمون فرضیه (۱) و (۲) پژوهش از رابطه (۱) استفاده شده است:

$$\text{Tax Avoidance Proxy}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{IIQ}_{i,t} + \beta_2 \text{SIZE} + \beta_3 \text{PPE} + \beta_4 \Delta \text{PPE} + \beta_5 \text{Leverage} + \beta_6 \text{Intangibles} + \beta_7 \text{ROA} + \beta_8 \text{MTB} + \beta_9 \text{Sales Growth} + \beta_{10} \text{Volatility} + \beta_{11} \text{Age} + \beta_k \text{INDUSTRY FIXED EFFECTS} + \beta_j \text{YEAR FIXED EFFECTS} + \varepsilon \quad (1)$$

شرح متغیرهای رابطه (۱) عبارت‌اند از:

متغیرهای وابسته: در این پژوهش به‌منظور استفاده از معیاری برای فعالیت‌های مالیاتی شرکت، از معیارهای نرخ مؤثر مالیاتی نقدی^۱، نرخ مؤثر مالیاتی دفتری^۲ و نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت^۳ استفاده شده است [۲۰، ۲۲].

نرخ مؤثر مالیاتی نقدی: نشان‌دهنده نرخ مؤثر مالیات نقدی است و برابر با مالیات پرداخت‌شده شرکت i در سال $t+1$ تقسیم بر سود قبل از مالیات شرکت i در سال t است.

نرخ مؤثر مالیاتی دفتری: نشان‌دهنده نرخ مؤثر مالیات دفتری است و برابر با هزینه مالیات شرکت i

کتابخانه‌ای)، و برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش از بانک اطلاعاتی نرم‌افزارهای ره‌آورد نوین، تدبیرپرداز و پایگاه بورس اوراق بهادار استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل نهایی، به‌منظور واکاوی داده‌ها از نرم‌افزارهای اکسل و ایویوز ۷ استفاده شده است. همچنین برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش رگرسیون خطی چندمتغیره با استفاده از داده‌های ترکیبی استفاده شده است. برای برآورد شاخص‌های مدل‌های رگرسیون، آزمون فروض کلاسیک از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از جمله مهم‌ترین این فروض، فرض‌های مربوط به خودهمبستگی و عدم ناهمسانی واریانس بین باقیمانده‌های مدل است. به‌منظور تشخیص وجود خودهمبستگی از آزمون دوربین واتسون (DW) و برای تشخیص ناهمسانی واریانس از آزمون وایت استفاده شد [۱].

جامعه آماری و نمونه پژوهش

جامعه آماری پژوهش حاضر را شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تشکیل می‌دهند. برای انتخاب نمونه آماری پژوهش از روش غربالگری استفاده شد. نمونه نهایی پژوهش شامل شرکت‌هایی است که حایز شرایط زیر باشند:

- ۱- جزء صنایع واسطه‌گری، سرمایه‌گذاری، لیزینگ و بیمه نباشند.
- ۲- طی سال‌های مالی ۸۷ تا ۹۳ تغییر فعالیت و یا تغییر سال مالی نداشته باشند.
- ۳- پایان سال مالی شرکت، منطبق بر ۲۹ اسفند ماه باشد.

۴- داده‌های مورد نظر آن‌ها در دسترس باشند.

۵- به دلیل شرایط محاسبه معیار نرخ مؤثر مالیاتی و از آنجا که نرخ مؤثر مالیاتی شرکت‌هایی که زیان‌ده هستند تحریف شده و به سختی قابل تفسیر است،

¹ Cash ETR

² Book ETR

³ Long-Run Cash ETR

حسابداری باکیفیت توانایی این را دارند که اطلاعات را به سرعت از قسمت‌های مختلف سازمان به دست آورده و آن‌ها را باهم یکپارچه کنند و منجر به افزایش سرعت بستن حساب‌ها در پایان سال مالی گردند. همچنین، با حذف انجام کارها به صورت دستی منجر به افزایش دقت، کاهش تکرار اطلاعات و دوباره‌کاری در قسمت‌های مختلف سازمان برای گزارشگری می‌شود. سیستم‌های حسابداری باکیفیت، زمان بین پایان سال مالی و اعلان سود را کاهش می‌دهد. سرعت اعلان سود برابر است با:

$$\text{سرعت اعلان سود} = \left(\frac{\text{تعداد روزها بین پایان سال مالی و تاریخ اعلام سود}}{365} \right) \times -1$$

رابطه (۲)

دومین متغیری که برای سنجش کیفیت اطلاعات داخلی استفاده شده، دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت است. ویلیامز [۳۶] نشان داد که مدیران انگیزه‌هایی برای پیش‌بینی دقیق سود دارند. دورانتس و همکاران [۱۹]، گراهام و همکاران [۲۴] بیان می‌کنند که پیش‌بینی مدیریت نشان‌دهنده یک سازوکار افشای داوطلبانه است که مدیران به وسیله آن مشکل عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهند و می‌توانند از این طریق اعتبار شرکت برای گزارشگری شفاف و قابل اطمینان را بهبود بخشند. از طرفی پیش‌بینی‌های مدیریت مبتنی بر اطلاعات حسابداری و غیر حسابداری فراهم‌شده از سیستم‌های داخلی شرکت است. بنابراین، انتشار و کیفیت پیش‌بینی‌های مدیریت به‌طور مستقیم به کیفیت اطلاعات داخلی شرکت بستگی دارد و به‌کارگیری این متغیر برای سنجش کیفیت اطلاعات داخلی این امکان را فراهم می‌آورد که بتوان نتایج سیستم‌های اطلاعاتی شرکت

در سال t تقسیم بر سود قبل از مالیات شرکت i در سال t است. نرخ مؤثر مالیاتی دفتری معیاری است که برای بار مالیاتی شرکت استفاده می‌شود [۳۴، ۳۵]، این نوع نرخ مؤثر مالیات فعالیت‌هایی را که به‌طور مستقیم از طریق هزینه مالیات بر سود خالص اثر می‌گذارد، در بر می‌گیرد. بنابراین، سیاست‌های مالیاتی که پرداخت‌های مالیات را به تعویق بیندازد، نخواهد توانست نرخ مؤثر مالیاتی دفتری را تغییر دهد.

استفاده از یک نرخ سالانه برای آزمون رفتار اجتناب مالیاتی شرکت، می‌تواند استنباط غلطی از رفتار بلندمدت شرکت‌ها به‌دنبال داشته باشد. از این رو از معیار نرخ مؤثر مالیاتی بلندمدت استفاده می‌شود که برابر با جمع کل مالیات پرداخت‌شده در دوره جاری و ۴ دوره قبل تقسیم بر جمع کل سود قبل از مالیات دوره جاری و ۴ دوره قبل است. مزیت اصلی این معیار نسبت به نرخ مؤثر مالیاتی سالیانه، ماهیت بلندمدت محاسباتی آن است که از بی‌ثباتی سال به سال در نرخ‌های مؤثر مالیاتی جلوگیری می‌کند و ارتباط بهتری بین مالیات‌های پرداخت‌شده و سودهای مشمول مالیات برقرار می‌کند [۲۰، ۲۵].

متغیرهای مستقل: در این پژوهش به پیروی از گالیمور و لابرو [۲۲] از دو معیار سرعت اعلان سود^۱ و دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت^۲ به‌منظور سنجش کیفیت اطلاعات داخلی استفاده شده است. در ادامه چگونگی اندازه‌گیری متغیرهای کیفیت اطلاعات داخلی توضیح داده شده است.

نخستین متغیری که برای سنجش کیفیت اطلاعات داخلی استفاده شده، سرعت اعلان سود است. جنینگز و همکاران [۲۹] استدلال می‌کنند که سیستم‌های

¹ Earnings Announcement Speed

² Management Forecast Accuracy

PPE: خالص دارایی‌های ثابت مشهود؛ با تقسیم خالص دارایی‌های ثابت مشهود شرکت *i* در پایان سال *t* بر کل دارایی‌های شرکت *i* در پایان سال *t-1* محاسبه می‌شود.

ΔPPE : تغییرات خالص دارایی‌های ثابت مشهود؛ با تقسیم خالص دارایی‌های ثابت مشهود شرکت *i* در پایان سال *t* منهای خالص دارایی‌های ثابت مشهود شرکت *i* در پایان سال *t-1* بر کل دارایی‌های شرکت *i* در پایان سال *t* محاسبه می‌شود.

Leverage: اهرم مالی شرکت؛ از تقسیم بدهی‌های بلندمدت شرکت *i* در پایان سال *t* به کل دارایی‌های شرکت *i* در پایان سال *t* تعیین می‌شود.

Intangibles: دارایی‌های نامشهود؛ با تقسیم خالص دارایی‌های نامشهود شرکت *i* در پایان سال *t* بر کل دارایی‌های شرکت *i* در پایان سال *t* محاسبه می‌شود.

ROA: بازده دارایی‌ها؛ بیانگر نسبت سود قبل از مالیات به کل دارایی‌های شرکت *i* در سال *t* است.

MTB: از طریق تقسیم ارزش بازار سهام شرکت *i* در پایان سال *t* بر ارزش دفتری سهام شرکت *i* در پایان سال *t* به دست می‌آید.

Sales Growth: رشد فروش؛ با تقسیم فروش شرکت *i* در پایان سال *t* منهای فروش شرکت *i* در پایان سال *t-1* بر فروش شرکت *i* در پایان سال *t-1* محاسبه می‌شود.

Volatility: نوسان فروش؛ با تقسیم قدر مطلق فروش شرکت *i* در پایان سال *t* منهای فروش شرکت *i* در پایان سال *t-1* بر کل دارایی‌های شرکت *i* در پایان سال *t-1* محاسبه می‌شود.

Age: سن شرکت؛ برابر با لگاریتم تعداد سال‌هایی که شرکت برای اولین بار در بورس پذیرفته شده است.

را به‌طور مشخص اندازه‌گیری کرد [۱۹]. دوران‌تس و همکاران [۱۹] نشان دادند دقت پیش‌بینی شرکت‌هایی که در سیستم‌های اطلاعاتی خود بهبودی ایجاد کردند، افزایش یافته است. گانگ و همکاران [۲۳] نشان دادند خطاهای عمومی در اقلام تعهدی و پیش‌بینی‌های مدیریت منجر به نادرستی در اطلاعات داخلی قابل دسترس مدیران شده است. با توجه به مطالب بیان‌شده، به پیروی از گالیمور و لابرو [۲۲]، دوران‌تس و همکاران [۱۹] دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت برابر است با:

$$\text{دقت پیش‌بینی مدیریت} = \frac{\text{آخرین پیش‌بینی سود هر سهم مدیریت قبل از پایان سال مالی (قدرمطلق (سود هر سهم واقعی شرکت - قیمت سهم در پایان سال}}{-1} \times$$

رابطه (۳) همان‌طور که مشاهده می‌شود، بعد از محاسبه سرعت اعلان سود و دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت هر دو شاخص به پیروی از گالیمور و لابرو [۲۲] در منهای یک ضرب شده است. گالیمور و لابرو [۲۲] بیان می‌کنند اگر ضریب تأثیر سرعت اعلان سود و دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت بر اجتناب مالیاتی منفی و معنادار باشد، نشان‌دهنده این است که محیط اطلاعات داخلی شرکت تأثیر مثبتی بر اجتناب مالیاتی دارد و منجر به افزایش اجتناب مالیاتی می‌شود. متغیرهای کنترلی:

در این پژوهش تعدادی از متغیرها به عنوان متغیر کنترلی در نظر گرفته شده‌اند که در پژوهش‌های قبلی انجام شده بر اجتناب مالیاتی شرکت تأثیر می‌گذارند [۲۰، ۳۲ و ۳۴]. این متغیرها عبارت‌اند از:

SIZE: اندازه شرکت؛ که با لگاریتم طبیعی مجموع دارایی‌ها در پایان سال اندازه‌گیری می‌شود.

میانگین، میانه، انحراف معیار، حداقل و حداکثر متغیرها آورده شده است. همان طور که در نگاره (۱) نشان داده شده است، میانگین نرخ مؤثر مالیاتی دفتری و نرخ مؤثر مالیاتی نقدی به ترتیب برابر با ۰/۱۳ و ۰/۱۵ است. همچنین میانگین نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت بیشتر از نرخ مؤثر مالیاتی دفتری و کمتر از نرخ مؤثر مالیاتی نقدی است. به علاوه طبق ماده ۱۴۳ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب سال ۱۳۸۰، نرخ مؤثر قانونی مالیاتی شرکت‌های بورسی ۲۲/۵ درصد است، در حالی که میانگین نرخ مؤثر مالیاتی دفتری و نقدی در محدوده ۰/۱۳ و ۰/۱۵ درصد است. به عبارت دیگر، نرخ مؤثر مالیاتی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تفاوت معناداری از نرخ قانونی مالیات دارد که بیانگر این است شرکت‌های نمونه به‌طور گسترده‌ای در فعالیت اجتناب مالیاتی درگیر هستند.

INDUSTRY FIXED EFFECTS: اثرات ثابت صنعت؛ قوانین مالیاتی کشور به نحوی است که برخی از صنایع قابلیت و توانایی بیشتری برای مدیریت مالیات دارند. به عنوان مثال در صنعتی که امکان تولید محصولات صادراتی یا کشاورزی وجود دارد، شرکت‌ها این قابلیت را دارند که از معافیت مالیاتی بیشتری طبق مواد شماره ۸۱ و ۱۴۱ قانون مالیات‌های مستقیم برخوردار باشند. طبق مواد یادشده درآمدهای حاصل از فعالیت‌های کشاورزی و همچنین درآمدهای حاصل از صادرات محصولات تمام‌شده صنعتی و کشاورزی از معافیت ۱۰۰ درصدی مالیاتی برخوردار هستند [۴].

YEAR FIXED EFFECTS: اثرات ثابت زمان.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

نگاره (۱) آمار توصیفی متغیرهای مورد آزمون را در بر دارد. در این نگاره متغیرها، تعداد مشاهدات،

نگاره ۱. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد متغیر	میانگین	میانه	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
نرخ مؤثر مالیاتی دفتری	Book ETR	۰/۱۳۵۶	۰/۱۵۵۷	۰/۰۷۹۱	۰/۲۶۰۵	۰
نرخ مؤثر مالیاتی نقدی	Cash ETR	۰/۱۵۴۴	۰/۱۶۲۷	۰/۰۹۴۰	۰/۴۹۲۹	۰
نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت	Long-Run Cash ETR	۰/۱۴۶۸	۰/۱۵۶۹	۰/۰۶۷۸	۰/۲۹۵۹	۰
سرعت اعلان سود	Earnings Announcement Speed	-۰/۱۸۰۷	-۰/۱۶۹۹	۰/۰۶۳۰	-۰/۰۵۴۸	-۰/۳۰۹۹
دقت پیش‌بینی سود	Management Forecast Accuracy	-۰/۰۳۰۸	-۰/۰۱۷۱	۰/۰۴۱۱	۰	-۰/۲۹۴۶
اندازه شرکت	SIZE	۱۳/۷۷۹	۱۳/۶۴۱	۱/۳۵۰	۱۹/۰۰۹	۱۰/۰۸۶
خالص دارایی‌های ثابت مشهود	PPE	۰/۲۶۳۴	۰/۲۲۳۴	۰/۱۷۷۰	۰/۸۹۰۶	۰/۰۰۳۸
تغییرات خالص دارایی‌های ثابت مشهود	ΔPPE	۰/۰۲۴۳	۰/۰۰۷۹	۰/۰۸۰۸	۰/۷۴۳۲	-۰/۵۰۰۱
اهرم مالی	Leverage	۰/۰۷۴۱	۰/۰۴۵۵	۰/۰۸۲۶	۰/۴۶۷۰	۰
دارایی‌های نامشهود	Intangibles	۰/۰۰۶۳	۰/۰۰۲۲	۰/۰۱۰۵	۰/۰۹۶۷	۰
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۱۷۸۵	۰/۱۴۹۸	۰/۱۳۲۳	۰/۷۰۰۱	۰/۰۰۱۸
ارزش بازار به ارزش دفتری	MTB	۲/۱۰۴	۱/۸۰۳	۱/۲۴۳۱	۷/۸۳۸۴	۰/۲۲۹۹
رشد فروش	Sales Growth	۰/۲۲۱۶	۰/۱۷۷۰	۰/۳۶۰۷	۵/۲۱۲۲	-۰/۹۳۱۰
نوسان فروش	Volatility	۰/۲۲۷۲	۰/۱۵۵۱	۰/۲۳۶۸	۱/۸۷۲۹	۰
سن شرکت	Age	۲/۶۲۹۹	۲/۶۳۹۰	۰/۵۳۵۰	۳/۸۷۱۲	۰/۶۹۳۱

نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش

دوربین واتسون نیز بیانگر وجود خودهمبستگی بین خطاهای مدل بود که برای رفع آن، از مدل اتو رگرسیون AR(1) استفاده شده است. لازم به ذکر است که در برآورد اولیه مدل، نتایج حاصل از آزمون ناهمسانی واریانس با استفاده از آزمون وایت، بیانگر وجود ناهمسانی واریانس باقیمانده‌های مدل بود که برای رفع این مشکل، از تصحیح وایت استفاده شده است [۱].

نتایج مربوط به آماره F در نگاره (۲) نشان می‌دهد مدل کلی پژوهش حاضر بر اساس هر سه معیار مورد استفاده برای اندازه‌گیری اجتناب مالیاتی معنادار است؛ چرا که سطح معناداری در هر سه ستون برابر با (۰/۰۰۰) و کمتر از سطح خطای ۰/۰۱ است. نتایج حاصل از بررسی خودهمبستگی جملات خطا با استفاده از آماره

نگاره ۲. نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول پژوهش

Long-Run Cash ETR	Cash ETR	Book ETR	اجتناب مالیاتی	متغیرهای توضیحی
ضرایب رگرسیون (آماره t)	ضرایب رگرسیون (آماره t)	ضرایب رگرسیون (آماره t)	متغیرها	
۰/۳۳۸۱	۰/۳۴۹۱	۰/۳۷۲۰	β_0	c
(۵/۲۵۹۱)*	(۵/۵۳۹۱)*	(۵/۸۳۰۶)*		
۰/۰۳۰۹	۰/۰۸۲۸	۰/۰۸۳۴	β_1	Earnings Announcement Speed
(۰/۷۱۹۷)	(۱/۰۸۶۳)	(۱/۴۲۸۳)		
-۰/۰۱۱۸	-۰/۰۱۴۲	-۰/۰۱۵۰	β_2	SIZE
(-۳/۲۴۶۳)*	(-۳/۸۰۹۴)*	(-۴/۵۹۰۹)*		
۰/۰۰۹۱	۰/۰۴۷۴	-۰/۰۲۵۶	β_3	PPE
(۰/۳۱۹۵)	(۱/۲۳۰۶)	(-۰/۸۱۸۰)		
-۰/۰۰۲۰	۰/۰۰۱۹	۰/۰۲۹۵	β_4	Δ PPE
(-۰/۱۱۴۹)	(۰/۰۵۳۴)	(۱/۰۶۷۲)		
-۰/۰۴۹۶	-۰/۰۱۰۶	-۰/۰۲۳۰	β_5	Leverage
(-۱/۴۷۶۱)	(-۰/۱۷۴۵)	(-۰/۵۲۶۸)		
-۰/۲۸۹۳	-۰/۷۴۶۴	-۰/۸۹۵۶	β_6	Intangibles
(-۱/۱۶۲۲)	(-۱/۳۴۶۹)	(-۲/۲۹۴۱)**		
-۰/۰۳۸۸	-۰/۰۸۲۵	۰/۰۴۹۹	β_7	ROA
(-۱/۶۳۵۳)	(-۲/۳۰۲۰)**	(۱/۴۶۷۹)		
۰/۰۰۱۶	۰/۰۰۴۶	۰/۰۰۰۹	β_8	MTB
(۰/۷۹۵۰)	(۰/۹۸۳۶)	(۰/۳۳۴۳)		
۰/۰۰۴۱	-۰/۰۰۱۱	۰/۰۲۰۵	β_9	Sales Growth
(۰/۷۲۴۶)	(-۰/۱۱۰۲)	(۳/۲۸۵۱)*		
۰/۰۱۲۸	-۰/۰۰۳۰	-۰/۰۱۲۷	β_{10}	Volatility
(۱/۶۰۵۹)	(-۰/۱۷۲۹)	(-۱/۰۹۴۸)		
-۰/۰۰۱۳	۰/۰۱۳۲	-۰/۰۰۲۲	β_{11}	Age
(-۰/۱۲۶۲)	(۱/۳۱۳۴)	(-۰/۲۰۸۹)		
	لحاظ شده است			اثرات سال و صنعت
(۰/۰۰۰۰) ۵۴/۷۱۷	(۰/۰۰۰۰) ۷/۱۳۷	(۰/۰۰۰۰) ۱۹/۷۳۳		آماره F (احتمال)
۱/۷۸۰	۱/۹۸۰	۲/۰۶۶		آماره دوربین واتسون
۰/۷۰۳	۰/۲۳۸	۰/۴۲۳		ضریب تعیین
۰/۶۹۰	۰/۲۰۴	۰/۴۰۱		ضریب تعیین تعدیل‌شده

*، ** و *** به ترتیب در سطح خطای ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪ معنادار است.

نتایج آزمون فرضیه دوم پژوهش

نتایج مربوط به آماره F در نگاره (۳) نشان می‌دهد که مدل کلی پژوهش حاضر بر اساس هر سه معیار مورد استفاده برای اندازه‌گیری اجتناب مالیاتی معنادار است؛ چرا که سطح معناداری در هر سه ستون برابر با (۰/۰۰۰) و کمتر از سطح خطای ۰/۰۱ است. نتایج حاصل از بررسی خودهمبستگی جملات خطا با استفاده از آماره دوربین واتسون نیز بیانگر وجود خودهمبستگی بین خطاهای مدل بود که برای رفع آن، از مدل اتو رگرسیون AR(1) استفاده شده است. لازم به ذکر است که در برآورد اولیه مدل نیز نتایج حاصل از آزمون ناهمسانی واریانس‌ها با استفاده از آزمون وایت، بیانگر وجود ناهمسانی واریانس باقیمانده‌های مدل بود که برای رفع این مشکل، از تصحیح وایت استفاده شده است [۱].

بر اساس فرضیه اول پژوهش بیان شده بود سرعت اعلان سود بر اجتناب مالیاتی شرکت‌ها اثرگذار است. این فرضیه با استفاده از سه معیار نرخ مؤثر مالیاتی دفتری، نرخ مؤثر مالیاتی نقدی و نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت مورد استفاده برای سنجش فعالیت‌های اجتناب مالیاتی شرکت آزمون شد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول در نگاره (۲) ارائه شده است.

همان‌طور که در نگاره (۲) مشاهده می‌شود ضریب سرعت اعلان سود با استفاده از هر سه معیار اجتناب مالیاتی مثبت است، ولی از لحاظ آماری این ضریب معنادار نیست. از این‌رو، با توجه به نتایج به دست آمده در نگاره (۲) فرضیه اول پژوهش و فرضیه‌های فرعی آن مورد تأیید قرار نمی‌گیرند. همچنین از بین متغیرهای کنترلی فقط اندازه شرکت رابطه منفی و معنادار با هر سه معیار مورد استفاده برای اجتناب مالیاتی دارد.

نگاره ۳. نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم پژوهش

Long-Run Cash ETR	Cash ETR	Book ETR	اجتناب مالیاتی	
ضرایب رگرسیون (آماره t)	ضرایب رگرسیون (آماره t)	ضرایب رگرسیون (آماره t)	متغیرها	متغیرهای توضیحی
۰/۳۳۶۴ (۵/۲۸۰۲)*	۰/۳۱۳۸ (۵/۲۶۱۴)*	۰/۳۷۱۴ (۶/۱۰۵۵)*	β_0	c
۰/۰۰۸۵ (۰/۲۸۵۳)	۰/۱۳۵۰ (۱/۷۱۰۸)***	۰/۱۳۶۹ (۲/۳۰۱۰)**	β_1	Management Forecast Accuracy
-۰/۰۱۱۸ (-۳/۳۰۳۵)*	-۰/۰۱۲۲ (-۳/۵۱۵۹)*	-۰/۰۱۴۹ (-۴/۸۸۰۴)*	β_2	SIZE
۰/۰۱۲۵ (۰/۴۳۹۳)	۰/۰۵۵۳ (۱/۷۰۸۶)***	-۰/۰۱۲۸ (-۰/۴۱۷۵)	β_3	PPE
-۰/۰۰۲۳ (-۰/۱۳۵۴)	-۰/۰۰۵۷ (-۰/۱۴۲۰)	۰/۰۲۳۲ (۰/۸۸۸۳)	β_4	Δ PPE

ادامه نگاره ۳. نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم پژوهش

Long-Run Cash ETR	Cash ETR	Book ETR	اجتناب مالیاتی	
ضرایب رگرسیون (آماره t)	ضرایب رگرسیون (آماره t)	ضرایب رگرسیون (آماره t)	متغیرها	متغیرهای توضیحی
-۰/۰۵۸۸ (-۱/۷۹۹۷)**	-۰/۰۲۱۰ (-۰/۳۸۰۱)	-۰/۰۲۸۷ (-۰/۶۵۵۵)	β_5	Leverage
-۰/۳۳۳۵ (-۱/۶۵۰۴)**	-۰/۸۰۷۷ (-۱/۹۰۴۵)**	-۰/۷۱۰۴ (-۲/۰۶۳۳)**	β_6	Intangibles
-۰/۰۳۶۵ (-۱/۴۹۲۲)	-۰/۰۷۸۵ (-۲/۱۸۱۹)**	۰/۰۵۳۳ (۱/۵۳۰۷)	β_7	ROA
۰/۰۰۲۱ (۱/۰۴۸۵)	۰/۰۰۵۵ (۱/۵۲۵۷)	-۰/۰۰۰۶ (-۰/۲۴۶۸)	β_8	MTB
۰/۰۰۲۸ (۰/۵۰۲۶)	-۰/۰۰۶۰ (-۰/۵۸۶۴)	۰/۰۱۷۳ (۲/۹۴۱۱)*	β_9	Sales Growth
۰/۰۱۷۲ (۲/۱۶۸۶)**	۰/۰۱۷۳ (۱/۰۴۲۰)	-۰/۰۰۱۴ (-۰/۱۴۳۱)	β_{10}	Volatility
-۰/۰۰۱۹ (-۰/۱۹۸۳)	۰/۰۱۰۵ (۱/۱۴۸۱)	-۰/۰۰۶۲ (-۰/۶۱۹۶)	β_{11}	Age
لحاظ شده است			اثرات سال و صنعت	
(۰/۰۰۰۰) ۵۴/۴۲۴	(۰/۰۰۰۰) ۷/۵۳۴	(۰/۰۰۰۰) ۲۰/۲۲۷	آماره F (احتمال)	
۱/۷۶۴	۱/۹۶۹	۲/۰۷۷	آماره دوربین واتسون	
۰/۶۹۸	۰/۲۴۴	۰/۴۲۴	ضریب تعیین	
۰/۶۸۵	۰/۲۱۱	۰/۴۰۳	ضریب تعیین تعدیل شده	

*، ** و *** به ترتیب در سطح خطای ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪ معنادار است.

منبع: یافته‌های پژوهش

عبارت دیگر ضریب مثبت بیانگر این است که پایین بودن دقت پیش‌بینی سود مدیران منجر به کاهش اجتناب مالیاتی شرکت‌ها می‌گردد. از این رو، با توجه به نتایج به دست آمده در نگاره (۳) می‌توان بیان کرد فرضیه دوم پژوهش و فرضیه‌های فرعی ۱-۲ و ۲-۲ تأیید می‌شوند. همچنین از بین متغیرهای کنترلی تنها اندازه شرکت رابطه منفی و معنادار با هر سه معیار مورد استفاده برای اجتناب مالیاتی دارد.

بر اساس فرضیه دوم پژوهش بیان شده بود که دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت بر اجتناب مالیاتی شرکت‌ها اثرگذار است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم در نگاره (۳) ارائه شده است. همان‌طور که در نگاره (۳) مشاهده می‌شود، ضریب دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت با استفاده از هر سه معیار اجتناب مالیاتی مثبت است. این ضریب با استفاده از نرخ مؤثر مالیاتی دفتری و نرخ مؤثر مالیاتی نقدی از لحاظ آماری معنادار است. به

نتیجه‌گیری

مالیات هزینه‌ای است که بر کلیه واحدهای انتفاعی که به نوعی درآمدزایی می‌کنند، از جانب دولت تحمیل می‌شود. چنانچه شرکت‌ها و اشخاص حقوقی به عنوان واحدهایی تلقی شوند که در راستای کسب سود فعالیت می‌کنند، می‌توان انتظار داشت که به دنبال راهکارهایی در جهت کاهش مالیات پرداختی خود باشند. اجتناب از مالیات، فعالیتی ارزش‌زاست و یک جریان نقدی را به درون شرکت ایجاد می‌کند و معنی مشابهی با فعالیت‌های جسورانه مالیاتی، برنامه‌ریزی مالیاتی و مدیریت مالیات دارد. از سوی دیگر، محیط اطلاعاتی داخلی شرکت می‌تواند بر اجتناب از پرداخت مالیات شرکت تأثیر بگذارد. کیفیت اطلاعات داخلی در شرکت‌هایی که در یک محیط جغرافیایی گسترده‌ای فعالیت می‌کنند و نیاز به هماهنگی بیشتر بین قسمت‌های مختلف دارند، می‌تواند نقش مهمی ایفا کند. کیفیت اطلاعات داخلی بالاتر عدم‌تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد و هماهنگی اطلاعات بین قسمت‌های مختلف واحد تجاری را بهبود می‌بخشد؛ در نتیجه امکان برنامه‌ریزی مالیاتی مؤثرتر را فراهم می‌آورد. کیفیت اطلاعات داخلی در تعیین فرصت‌های مالیاتی و کاهش شک و تردید نسبت به بازده حاصل از راهبردهای برنامه‌ریزی مالیاتی به مدیران کمک می‌کند. در این پژوهش تأثیر کیفیت اطلاعات داخلی بر اجتناب از پرداخت مالیات در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بررسی شده است. به این منظور از معیار نرخ مؤثر مالیاتی دفتری، نرخ مؤثر مالیاتی نقدی و نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت به عنوان معیارهای اجتناب از پرداخت مالیات و از سرعت اعلان سود و دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت به

عنوان معیارهای کیفیت اطلاعات داخلی استفاده شده است.

طبق فرضیه اول به بررسی تأثیر سرعت اعلان سود بر اجتناب از پرداخت مالیات پرداخته شد. نتایج حاصل از آزمون این فرضیه نشان داد که سرعت اعلان سود بر هر سه معیار استفاده‌شده برای اجتناب از پرداخت مالیات تأثیری ندارد. همان‌طور که در پیشینه پژوهش بیان شد، یافته‌های گالیمور و لابرو [۲۲] بیانگر تأثیر مثبت و معنادار سرعت اعلان سود بر اجتناب مالیاتی است. علت این امر هم پایین بودن سرعت اعلان سود به استناد نتایج آمار توصیفی این پژوهش است، به طوری که میانگین متغیر سرعت اعلان سود در نمونه پژوهش حاضر ۰/۱۸ و این متغیر در نمونه پژوهش گالیمور و لابرو [۲۲]، ۰/۱۲ است. از این‌رو، با توجه به نتایج می‌توان این‌گونه تفسیر کرد که در بازار سرمایه ایران فاصله بین پایان سالی مالی شرکت‌ها و انتشار صورت‌های مالی زیاد است و این فاصله زیاد می‌تواند از ضعف محیط اطلاعاتی داخلی واحد تجاری در جمع‌آوری اطلاعات و انتقال اطلاعات در قسمت‌های مختلف باشد. فرضیه دوم پژوهش به بررسی تأثیر دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت بر اجتناب از پرداخت مالیات پرداخته شد. نتایج پژوهش، بیانگر تأیید فرضیه دوم با استفاده از نرخ مؤثر مالیاتی دفتری و نرخ مؤثر مالیاتی نقدی مورد استفاده بر سنجش اجتناب از پرداخت مالیات شرکت بود، به این معنی که تأثیر دقت پیش‌بینی سود مدیران بر فعالیت اجتناب از پرداخت مالیات شرکت منفی است. نتایج حاصل از این فرضیه مغایر با یافته‌های گالیمور و لابرو [۲۲] است که آن‌ها تأثیر مثبت و معنادار دقت پیش‌بینی سود بر اجتناب مالیاتی مشاهده کردند. علت این امر

نتایجی متفاوت با یافته‌های به دست آمده در این پژوهش حاصل شود.

۳- به منظور سنجش اجتناب از پرداخت مالیات از هزینه مالیات و مالیات پرداخت شده استفاده شده است که ممکن است شامل اقلام معوقی باشد که مربوط به سال‌های قبل است. با توجه به اینکه اطلاعات افشاشده در مورد مالیات از سوی شرکت‌ها محدود است و اقلام معوق را مشخص نمی‌کنند، از این رو تعدیل نرخ مؤثر مالیاتی دفتری و نرخ مؤثر مالیاتی نقدی از این بابت امکان‌پذیر نبود.

۴- با توجه به روش نمونه‌گیری مورد استفاده در این پژوهش، برخی از شرکت‌های عضو جامعه آماری به دلیل نداشتن ویژگی‌های مورد نظر از نمونه آماری حذف شده‌اند. از طرفی قلمرو زمانی پژوهش به سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۳ محدود است، لذا در تعمیم نتایج حاصل از پژوهش به کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و دوره‌های زمانی قبل و بعد از قلمرو زمانی مذکور باید احتیاط لازم به عمل آید.

پیشنهادهای کاربردی پژوهش

بر اساس یافته‌های این پژوهش و پژوهش‌های گالیمور و لابرو [۲۲] به مدیران شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود، به منظور بهبود کیفیت محیط اطلاعات داخلی شرکت تلاش کنند، چرا که بهبود کیفیت محیط اطلاعات داخلی درک بهتری از محیط عملیاتی شرکت در اختیار آن‌ها می‌گذارد. از این رو، آن‌ها را قادر می‌سازد که تصمیمات تجاری بهتری با راهبردهای مالیاتی بگیرند و فرصت‌های برنامه‌ریزی مالیاتی را تعیین کنند.

همچنین، با توجه به نتایج این پژوهش به سهامداران پیشنهاد می‌شود در تصمیمات سرمایه‌گذاری

هم پایین بودن دقت پیش‌بینی سود به استناد نتایج آمار توصیفی این پژوهش است، به طوری که میانگین متغیر دقت پیش‌بینی سود در نمونه پژوهش حاضر ۰/۰۳ و این متغیر در نمونه پژوهش گالیمور و لابرو [۲۲]، ۰/۰۱ است. به عبارت دیگر، پایین بودن دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت در بازار سرمایه ایران نشان‌دهنده ضعف در محیط اطلاعات داخلی شرکت است و در نتیجه مدیران نمی‌توانند از فرصت‌های اجتناب از پرداخت مالیات به نحو مطلوب استفاده کنند. از این رو، با توجه به نتایج به دست آمده، این احتمال می‌رود سود پیش‌بینی شده توسط مدیریت از صحت و درستی کافی برخوردار نیست و دلیل این ادعا را می‌توان در اقدامات متعدد مدیران برای اصلاح سود پیش‌بینی شده بعد از پایان سال مالی تا زمان ارائه گزارش دید، این اقدام مدیران برای اصلاح سود پیش‌بینی شده نشان‌دهنده این است که مدیران اطلاعات کافی از محیط عملیاتی نداشته و در نتیجه در پیش‌بینی خود با ابهاماتی همراه هستند. همچنین تفاوت در قوانین مالیاتی را نیز در نتایج باید مدنظر قرار دارد.

محدودیت‌های پژوهش

محدودیت‌هایی که در مراحل اجرای پژوهش حاضر وجود داشته است و در تعبیر و تفسیر نتایج به دست آمده باید ملاحظه گردد، به این شرح است:

۱- مهم‌ترین محدودیت پژوهش حاضر، دسترسی نداشتن به اطلاعات دقیق در مورد پیش‌بینی‌های سود توسط مدیریت است که منجر به کاهش تعداد نمونه پژوهش حاضر شد.

۲- از آنجا که برای سنجش اجتناب از پرداخت مالیات از معیارهای متفاوتی استفاده می‌شود، در صورت استفاده از معیارهای دیگر ممکن است

۲- باباجانی، جعفر و مجید عبدی. (۱۳۸۹). رابطه حاکمیت شرکتی و سود مشمول مالیات شرکت‌ها. پژوهش‌های حسابداری مالی، سال دوم، شماره ۳، صص ۶۵-۸۶.

۳- بهار مقدم، مهدی و میثم امینی‌نیا. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین تمرکز مالکیت و جسورانه‌بودن مالیات. پژوهش‌های حسابداری مالی، سال ششم، شماره ۴، صص ۲۳-۳۶.

۴- پورحیدری، امید و امید سروستانی. (۱۳۹۲). شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر مدیریت مالیات. دانش حسابداری، سال چهارم، شماره ۱۲، صص ۸۹-۱۱۰.

۵- پورحیدری، امید، فدوی، محمدحسن و میثم امینی‌نیا. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر اجتناب از پرداخت مالیات بر شفافیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه پژوهشنامه اقتصاد، سال چهاردهم، شماره ۵۲، صص ۶۹-۸۵.

۶- حساس‌یگانه، یحیی و مجتبی گل‌محمدی شورکی. (۱۳۹۲). رابطه بین نرخ مؤثر مالیات و ویژگی‌های شرکت. فصلنامه پژوهشنامه مالیات، سال نوزدهم، شماره ۱۲، صص ۲۳۹-۲۶۴.

۷- دیانتی دیلمی، زهرا، بنی‌مهد، بهمن و الهام روستایی دره‌میانه. (۱۳۹۴). رابطه بین استراتژی تجاری شرکت و سطح اجتناب مالیاتی. فصلنامه پژوهشنامه مالیات، سال ۲۳، شماره ۲۵، صص ۱۲۳-۱۵۵.

۸- عبدالخلیق، رشاد و بییناجین کیا. (۱۳۷۹). پژوهش‌های تجربی در حسابداری: دیدگاه روش

خود در سهام شرکت‌ها به سرعت اعلان سود و دقت پیش‌بینی سود توجه ویژه کنند، چرا که بالابودن کیفیت این عوامل می‌تواند نشان‌دهنده کیفیت بالای محیط اطلاعات داخلی شرکت باشد که منجر به اجتناب مالیاتی بیشتر برای شرکت‌ها شود. از این‌رو، با اجتناب مالیاتی بیشتر توسط شرکت‌ها، منابع از دولت به سهامداران منتقل می‌شود و ایجاد ارزش می‌کند.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود به جای بررسی کل بازار، با توجه به ویژگی‌های خاص هر صنعت، هر یک از مدل‌های این پژوهش برای صنایع مختلف به تفکیک برآورد شود.

در این پژوهش برای تعیین اجتناب مالیاتی شرکت‌ها از سه شاخص معیار نرخ مؤثر مالیاتی دفتری، نرخ مؤثر مالیاتی نقدی و نرخ مؤثر مالیاتی نقدی بلندمدت استفاده شد. از این‌رو، به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود این پژوهش را با استفاده از سایر شاخص‌های اجتناب مالیاتی بررسی کنند. همچنین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی شرکت‌های نمونه به دو گروه شرکت‌های با محیط اطلاعات داخلی قوی و ضعیف تقسیم شود و مدل‌های این پژوهش برای هر گروه به تفکیک برآورد شود.

منابع

۱- افلاطونی، عباس و لیلی نیکبخت. (۱۳۸۹). کاربرد اقتصادسنجی در تحقیقات حسابداری، مدیریت مالی و علوم اقتصادی. چاپ اول. تهران: انتشارات ترمه.

- 19- Dorantes, C.-A., Li, C., Peters, G.F., Richardson, V.J. (2013). The Effect of Enterprise System Simple Implementations on the Firm Information Environment. *Contemporary Accounting Research*, Vol. 30, No. 4, Pp. 1427-1461.
- 20- Dyreng, S.D., Hanlon, M., Maydew, E.L. (2008). Long-run Corporate Tax Avoidance. *The Accounting Review*, Vol. 83, No. 1, Pp. 61-82.
- 21- Galbraith, J.R. (1974). Organization Design: An Information Processing View. *Interfaces*, Vol. 4, No. 3, Pp. 28-36.
- 22- Gallemore, J., Labro, E. (2015). The Importance of the Internal Information Environment for Tax Avoidance. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 60, No. 1, Pp. 149-167.
- 23- Gong, G., Li, L.Y., Xie, H. (2009). The Association between Management Earnings Forecast Errors and Accruals. *The Accounting Review*, Vol. 84, No. 2, Pp. 497-530.
- 24- Graham, J. R., Harvey, C., Rajgopal, S. (2005). The Economic Implications of Corporate Financial Reporting. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 40, No. 1-3, Pp. 3-73.
- 25- Hanlon, M., Heitzman, S. (2010). A Review of Tax Research. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 50, No. 2-3, Pp. 127-178.
- 26- Hitt, L. M., D. J. Wu, and X. Zhou. (2002). Investment in Enterprise Resource Planning: Business Impact and Productivity Measures. *Journal of Management Information Systems*, Vol. 19, No. 1, Pp. 71-98.
- 27- Hodge, F.D., Kennedy, J.J., Mains, L.A. (2004). Does Search-Facilitating Technology Improve the Transparency of Financial Reporting? *The Accounting Review*, Vol. 79, No. 3, Pp. 687-703.
- 28- Horngren, C.T., Datar, S.M., Foster, G., Rajan, M., Ittner, C.D. (2012). *Cost Accounting: a Managerial Emphasis*. Prentice Hall, Pearson.
- شناختی. ترجمه محمد نمازی، چاپ اول، شیراز: انتشارات دانشگاه شیراز.
- 9- Armstrong, C.S., Blouin, J.L., Larcker, D.F. (2012). The Incentives for Tax Planning. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 53, No. 1-2, Pp. 391-411.
- 10- Balakrishnan, K., Blouin, J.L., Guay, W. (2012). Does Tax Aggressiveness Reduce Financial Reporting Transparency? *Working Paper*. <http://ssrn.com/abstract=1792783>
- 11- Beck, P.J., Davis, J.S., Jung, W.-O. (1996). Tax Advice and Reporting under Uncertainty: Theory and Experimental Evidence. *Contemporary Accounting Research*, Vol. 13, No. 1, Pp. 49-80.
- 12- Brazel, J.F., Dang, L. (2008). The Effect of ERP System Implementations on the Management of Earnings and Earnings Release Dates. *Journal of Information Systems*, Vol. 22, No. 2, Pp. 1-21.
- 13- Chen, Y., Huang, S.H., Pereira, R. & Wang, J. (2009). Corporate Tax Avoidance and Firm Opacity, *Discussion Paper*.
- 14- Chenhall, R.H., Morris, D. (1986). The Impact of Structure, Environment, and Inter Dependence on the Perceived Usefulness of Management Accounting Systems. *The Accounting Review*, Vol. 61, No. 1, Pp. 16-35.
- 15- Cranford, S., Murias, F., Schutzman, M. (2012). Elevating Tax Department Productivity with an "Efficiency Dividend". *Corporate Tax Management*.
- 16- Christensen, J. A., and Demski, J. S. (2003). *Accounting Theory, an Information Content Perspective*. Irwin: McGraw-Hill.
- 17- Davenport, T. H. (2000). The Future of Enterprise System-enabled Organizations. *Information Systems Frontiers*, Vol. 2, No. 2, Pp. 163-180.
- 18- Desai, M.A., Dharmapala, D. (2009). Corporate Tax Avoidance and Firm Value. *The Review of Economics and Statistics*, Vol. 91, No. 3, Pp. 537-546.

- Corporations. *Contemporary Accounting Research*, Vol. 20, No. 4, Pp. 805–833.
- 34- Rego, S., Wilson, R. (2012). Equity Risk Incentives and Corporate Tax Aggressiveness. *Journal of Accounting Research*, Vol. 50, No. 3, Pp. 775–810.
- 35- Robinson, J.R., Sikes, S.A., Weaver, C.D. (2010). Performance Measurement of Corporate Tax Departments. *The Accounting Review*, Vol. 85, No. 3, Pp. 1035–1064.
- 36- Williams, P. (1996). The Relation between Prior Earnings Forecast by Management and Analyst Response to a Current Management Forecast. *The Accounting Review*, Vol. 71, No. 1, Pp. 103–115.
- 37- Wilson, R. (2009). An Examination of Corporate Tax Shelter Participants. *The Accounting Review*, Vol. 84, No. 3, Pp. 969-999.
- 29- Jennings, J., Stoumbos, R., Tanlu, L. (2012). The Effect of Organizational Complexity on Earnings Forecasting Behavior. *Working Paper*, ssrn.com/abstract=2130119.
- 30- Mills, L.F., Erickson, M.M., Maydew, E.L. (1998). Investments in Tax Planning. *Journal of the American Taxation Association*, Vol. 20, No. 1, Pp. 1–20.
- 31- Pasternak, M. & Rico, C. (2008). *Tax Interpretation, Planning, and Avoidance: Some Linguistic Analysis*. Akron Tax Journal.
- 32- Phillips, J.D. (2003). Corporate Tax-Planning Effectiveness: the Role of Compensation-Based Incentives. *The Accounting Review*, Vol. 78, No. 3, Pp. 847–874.
- 33- Rego, S. (2003). Tax Avoidance Activities of U.S. Multinational

The Importance of the Internal Information Environment for Tax Avoidance in the Listed Companies in Tehran Stock Exchange

M. A. Aghaei

* H. Hassani

Z. Asadi

Abstract

Keywords:

